శ్రీరాములు

పూడిపెద్ది వెంకటరమణయ్య

అక్షరాలు వ్రాసి కాస్త వర్ణక్రమం అలవడించంటే బల్లమీద పుల్లతో శ్రీరాములు వ్రాస్తారు పిల్లలు. శ్రీరాములు వ్రాయడం చాలామంది కలవాటు. ముసలి వాళ్లూ, ముసద్దీలూ శ్రీరాములుచుట్టి మరీ మొదలిడతారు ఏకాగితమయినా వ్రాయడానికి. కొందరు దినారంభంలో నిద్రమేల్కొనగానే కన్నులు మూసికొని ఎడమ అరచేత కుడిచేతివ్రేలితో (చూపుడువ్రేలితోనో, నడిమి వ్రేలితోనో) శ్రీరాములు వ్రాసికొనుట నభినయించి ఆవ్రాసినవి అక్షరాలు కావు చిత్తరువన్నట్లు చేతులు రెండూ కలయనులుముకొని కన్నులురాచికొని దోసిలి తెరచి తేరి దానిని చూచుకొని మరీ నిద్రలేస్తారు. కొందరు నడుస్తూన్నా కూర్చున్నా జాగ్రదవస్థలో నున్నంతసేపును కుడిచేతి చూపుడువ్రేలితో బయలు హృదయంలో గాలిపత్రాలలో అలా శ్రీరాములు చుడుతూనేఉంటారు. శ్రీరాములు, శ్రీరాములు అని కొంద రవకాశమయినప్పుడెల్ల కాగితంమీదవ్రాసి ఒక కోటిమారులు శ్రీరాములు వ్రాయుటకాగానే అదొక వ్రతముగా భద్రాచలాదియాత్రలు సాగించి సంతర్పణలూ, సమారాధనలూ చేస్తారు.

కార్యారంభం సౌజన్యంగా చేయడ మొకఅలవాటయింది. జీవితంలో క్రొత్తదినారంభం - క్రొత్తవర్షారంభంకూడా కాస్తపట్టుదలగా చూస్తారు. 'ఉదయమున లేచి ఎవరిముఖము చూచేనో' అంటారు ఏదయినా విపరీతపరిస్థితి ఏర్పడినప్పుడు. ఆరంభం అంతప్రాముఖ్యమయింది. సంవత్సరారంభం ఉగాది. జీవితంలో క్రొత్తసంవత్సరానికి చుట్టిన శ్రీరాములు.

"ఏదిరా నాయనా నీదస్తూరీ చూస్తా" నెలాగుంటుందో వ్రాయం"టే బల్లమీద "శ్రీరాములు వ్రాస్తాడు పిల్లవాడు. ఎందుచేత ? ఆపేరుబాగానలిగిఉండి ఆ అక్షరాలు పదంలో ఒప్పుదలగాఉంటాయని. దానియందు వా డారోపించుకున్న పవిత్రతచేతనో, భక్తిచేతనో, ఎందుచేతనోగాని వానికన్నులకుకూడా ఆనాలుగక్షరాలూ అల్లికగొలుసులాగు చాలా ఒప్పిదంగా కనబడుతాయి.

ఉగాదినాడే కార్యమయినా ఒప్పుదలగా చేయాలి. శుభప్రదంగా ప్రారంభించాలి. ఆనందంగా ఆరంభించాలి. అది సంవత్సరంలోని దినపంక్తులకు వరవడికావాలి. మకుటం కావాలి. మంజులంగా ఉండాలి. ఇవి మనఆశయాలు. వచ్చింది. ఉగాదివచ్చింది. అరవిరై పూవుల వండలో అందంగా విడుతూన్న పూవు. వికాసానికి శ్రీకారంచుట్టిం దారేకును. ప్రకృతి తన వార్షిక కావ్యానికి వసంతారంభంలో శ్రీకారం చుట్టింది కళారచనకూ శ్రీకారం చుట్టింది. మానవుడు చేయబోయే వాగ్రచనకూ శ్రీకారంచుడతాడు. దానికి సత్యమే శ్రీకారం. సూటిగాసత్యం చెప్పడం శ్రీరాములువ్రాయడంకంటెనూ సులభం, అంతకంటెనూ అందం అదియే జీవప్రణాళికకు నాడి.

గంగులు జెస్తవాడు. చేపలుపట్టుట వానివృత్తి చక్కగా చేపలుపట్టు. పేరుగలవాళ్లు వానితండ్రి జోగయ్యా, వానితండ్రి పెంటయ్యా కూడాను. చేపలు పట్టుట ఒకకళాప్రజ్ఞగా గణిస్తారు. కళారచనకు శాస్త్రతత్వం అక్కరలేదు. తాత్కాలికానందం ఇచ్చేదయినా కళగా గ్రహిస్తుంది లోకం. కొంద రెంతో ప్రయాసపడి అద్భుతం రచించినట్టే కొన్నిరచనలలో విశేషప్రజ్ఞ చూపుతారు. అబద్ధం ముడిపదార్థంగా విచిత్రశిల్పంచేసి చూపే కళాప్రజ్ఞు లున్నారు ఇది కేవలమూ కృత్రిమమయినా తాత్కాలికంగా కళఅయితే ఆనందం ఇస్తుంది. వెనుకటి కోశిల్పిసీమలో ఏంచేసేడు?

అది శీతలప్రదేశ మవడంచేత పాలమీదివెన్న చాలా పేరుకొని ఉంటుంది. మైనంలాగు సాగుతుంది. వెచ్చదనమంటకుండా ఉంటే. అలాటి వెన్నతో ఆశిల్పి అతి చాకచక్యంగా ఆకులూ, మొగ్గలూ, పువ్వులూ, తీగలూ ఇవన్నీ తయారుచేసి వానినెల్ల ఉచితస్థానాలలో అంటించి వానిని గాజుగోలెములలోనిలిపి చిత్రవస్తుప్రదర్శశాలకు పంపించేడట. అది ముఖ్యస్థానమున ఆప్రదర్శనశాలలో బెట్టి ఆపదార్థరచనావిధానాది వివిధాంశములు నొకపటమున వ్రాసి దానికడనుంచి ఆరచనకు ప్రథమబహుమాన మొసంగినట్టు వాకొన్నారు. ప్రదర్శనకాలము ముగియవచ్చినది. ఆశిల్పికి కబురంపేరు. బహుమతిపుచ్చుకొమ్మని, తనవస్తువును తిరిగికొంపోమని. ఏమయింది ? ఆతడు వచ్చేసరికి అక్కడ వట్టి గోలెమే ఉంది. చూపరుల ఊర్పులవేడిమికో, లేక గాలి వేడికో గాని క్రమక్రమముగ ఆశిల్పము కరగిపోయినది. అందరునూ కరగిపోయినారు. అస్థిరమయినా తాత్కాలికానందంఇస్తుంది అన్యతికళారచన. దీనికి శాస్త్ర దేశకాలపాత్రలు తోడ్పడాలి.

గంగులు మంచివాడే. గంగ వాని కులదేవత. కుటుంబమున తొలిచూలుబిడ్డకు గంగపేరు పెట్టుట ఆచారము. ఆడుది గంగమ్మ, మగవాడు గంగయ్య. గంగులు ముద్దుపేరు.

ఏ పేరుపెట్టిపిలుస్తే పలుకదు జీవుడు? 'డాగీ' అంటే కుక్క పలుకుతుంది. త్యాగీఅంటే కర్ణుడు కుండలాలు పోయినచెవులు విరివిగా, చుల్కనగా రిక్కించుకొని మరీ వింటాడు. పిలుపునకు పలుకు పతి.

చిప్పెడువానపాములు (ఎఱలు), చేబారతో రెండంతలురివ్వ-పేనిన కరకుత్రాటికొసను వాడియైన, తెల్లని, సూక్ష్మమయిన గాలపుముల్లు, ఇది సూక్ష్మంగానే ఉండాలి-ఆచేప నోరెరిగి కొలకుచేసింది కాదే ! త్రాటితోనూ, తుంగఊచలతోనూ అల్లిన చిన్న చదుర ఆచెరువుగట్టునపరచికొని, మండీమడపున కాళ్లడుగున నిమిడ్చికొని, పొట్టనుదలచుకొని, గుండెవిరియించుకొని, మౌనియై నిశ్చలసమాధిలో ప్రవేశించినట్టు కదలక నిలింపియై రెప్పవాల్పక. యోగియై ఏకాగ్రచిత్తముతో లోచూపుచూచే దిదృక్షతో దృష్టు లాజొన్నపుల్లనాథారంగా పాదుకొల్పి 'అదిగో ఇదిగో' అని ఆశలో ఈదుకు పోతున్నాడు. క్రొత్తఅరుణోదయంతో అవతరించేను. గంగులుప్రక్కను తన చిన్ననోటిని పెద్దదిగా చాచికొని జాలిగా ఆకలివేదనతో ముఖమే కన్నులుగా చూస్తూం దా సన్నని ఆకులయల్లికబుంగ. బుడుతను బుజ్జగించే తండ్రిలాగు గంగులు బుంగవైపు ప్రేమగా చూస్తూన్నాడు. ఒక్కచేప దానిపొట్టలో వేస్తే చాలునన్న దైన్యపుసంతుష్టి బలవంతంగా తెచ్చుకుంటున్నాడు. ఆనా డుగాది!

పెద్దకడుపుగల యాచకులుకొందరు అర్భకులను చూపి యాచించి ఆపదార్థముకూడ తామే మ్రింగజూస్తారు. బుంగనిండితే తనపొట్ట నిండినట్టేగదా! తన పొట్టేఅన్నమాటేమిటి? 'రంగి' "నా రంగుల గాలిపటం-నా సింగారాల బొంగరం, చనువుగ నాసందిటిలో తపతపలాడే చవడ - చేపలుపండితే రంగివండాలి. ఎక్కడనేర్చిందో ? కోనాడ దాని పుట్టినిల్లు. వహ్వ సముద్రంలో ఎన్నిచేపలు వెండిముక్కల్లాగు తళతళా మెరుస్తూ. మోచేతిదాకా సముద్రంలో చేయిముంచుతే చాలునట చేప వ్రేళ్లలో చిక్కుపడుతుందట ఒక్కొక్కనాడు. దాని అన్న తెచ్చిన చేపలు రంగే వర్ణించాలి. అటాటి కుటుంబంలోనుండి వచ్చింది రంగి. నేనెప్పుడేనా బుంగెడుపరిగలు పట్టుకొని ఇంటికివెళ్లేనా? నేను ఉగాది."

చాపక్రింది నీరులాగు చేపమీది మనసు తెలియకుండా క్షణాలను దాటి పారుతుంది. చేపఅనగానే నమలుటకు పండ్లు, చవిగొనుటకు నాల్క, మ్రింగుటకు కంఠం ఒకసంచీలోని వస్తువుల్లాగు సంచలిస్తాయి కదిపితేచాలు.

రెండుజాములు దాటీనదగ్గరనుండి అపరాహ్ణం సాయాహ్నంలాగే తోస్తూఉంటుంది పాటుపడేవానికి. ఎంతట ప్రొద్దుపోతుంది? ఎంతట గూడుచేరుకొని నడుంచేరవేస్తాను? అనిచూస్తూ ప్రొద్దునడుపుతాడు పనివాడు.

గంగులు పాటు పడేవాడా? చేపలుపట్టడం పాటా? అదే అందులో విచిత్రం. కదలికలేని శరీరవ్యాయామం. ఆదమరపులో అలసట. వానికీ శరీర మలస్తుంది. శాంతి అలజడి కలిగిస్తుంది. ప్రొద్దు పడమటికి వాలింది. వాలింది నిస్సంశయంగా. పక్కనున్న బుంగను బారెడుదాకా దాటిపోయింది గంగులు క్రీనీడ లెక్కమాటులేరువ్వవిసిరేడు. లెక్కమాటులే ఎఱమార్చేడు. ఆ జొన్నపుల్ల ధీమాగా ఒకసారయినా మునకపెట్టడానికి కొనమునుంచిందికాదు. అందులో భ్రమ. అత్రాటికొననేదో బరువుతోచింది ఒకటి రెండుసారులు. సవిలాసంగా, చాకచక్యంతో చప్పవలాగే డారువ్వ గుండెదడదడలాడబోయి నిదానం పూనింది. గజ్జెగట్టి సంసిద్ధమయిన నర్తకికి కాలులోటుపోయినట్టు. ఏమీలేదు. ఎఱ చెక్కుచెదరలేదు. ఎఱకు పసలేదేమో! వానికన్నులలో లీలగా అ శా ం తి - జా గ్రత ! సం చ ల న మే పనికిరాదు, అశాంతి బొత్తిగా పనికిరాదు! నేటివాడా రేపటివాడా గంగులు. చేపచేవ ఎరుగడూ? పారుష్యంవిడిచి సారళ్యంలోకి సర్దుకుంది మనస్సు. ఆశ క్రొత్తచిగురు పెట్టింది. ఆరెఅతీసి క్రొత్తఎఱ పెట్టేడు. రంగి, వట్టిబుంగ! ఈరెండూ ఒకయింట్లో ఎలాగుంటాయి? ముంగాలమెట్టిన కత్తిపీట ముంగిట వాల్చి నిట్టూరుస్తూ ఉంటుంది. ప్రొయ్యి రాజబెట్టి పొలిమేరదాకా దృష్టులుసాగించి పెదవిదడిపికొని ప్రొయ్యిలోని కొఱ్ఱాయులు దడుపుతుంది లోపలకు పోయి రంగి. చేపచేతపట్టుకొని నడుస్తూఉంటే చూడాలనే ఉంటుంది. ఆమె భారమయిన తుంట్లూ పడవక్రిందులాటి నడుమూను-రువ్వకొసను చేపకాఅందం లేదు. రువ్వకీ ఒయ్యారం లేదు. ఆసతీవ్ర వ్రేలాడిపోతూంది. అదిగో ఇదిగో అంటూంది ప్రొద్దు పడమటికొండను. తిరుగా చబుకు జళిపించి చూచి చతికిలపడ్డాడు గంగులు. వట్టిబుంగతో వట్టిచేతులతో నిరుపయోగంగా బిఱబిగిసిపోయిన ఎఱతునకలచిప్పతో, నీడసైతం తన్ను విడచిపోయే చుల్కనతో అమునుచీకటిగర్భం చించుకుంటూ మైలు, మైలున్నర- ఇప్పుడో యోజనదూరానకుపోయిన ఇంటికి పోవడమూ - చేతకాని చెమటచినుకుతో రంగి పాదధూళి తడియనివ్వడమా? ఆర్జనలేని అలసట నిట్టూర్పుతో రంగిపూలవాసనల చెదరకొట్టడమా? ఆసతో రంగి చాచేస్తే ఆ అరుణారుణ హస్తపల్లవం మీద లేదని కఠినంగా తలయూచి ఉమియడమా? ఇందుకానేను? ఇందుకా ఈజలాశయం? ఇందుకా ఈ జలచరనిర్మాణం? ఈతనేర్చి చెరువులో మునకవెట్టి చేపల నేరికోవలసింది. ఎందు కిన్ని సాధనాలు, ఇన్ని ఉపకరణాలు, ఇంతకాలయాపన, ఇంతనిస్సహాయత? చీకటి కనుబులుముతూంది. చదురుచుట్టబెట్టి చంకను పెట్టుకొని బుంగ భుజానవేసికొని ఒకచేత బురికా, ఒకచేతరువ్వతో చెరువుగట్టు పైభాగం ఎక్కేడు. నీడ బొమ్మలాగున్నాడు. ఇప్పుడు చీకటిలో పొదివికొని పోయినాడు నేడుగాదియా ?

రాయి నున్నగాకడిగి తుడిచింది. రాజపెట్టిన పొయ్యిమంట తగ్గించింది. కాలవేసిన దాక తీసిచల్లార్చి తిరుగా ప్రొయ్యెక్కిస్తోంది రంగి "రొయ్యలు పట్రాండి. నెయ్యితో వేచిపెడుతాను. చవడలు పట్రాండి, దౌడలూరించే వంటచేస్తాను. పరిగలుతెండి, పొరుగువారి నోరూరిస్తాను." ఇవే పదాలు రంగికి. తనకళాప్రజ్ఞ, పాకశాస్త్రప్రవీణత చూపాలి. నాడుగాది. క్రొత్త వంటకంతో మత్తుమందు చల్లినట్టు సంతుష్టి పరచాలి భర్తను. ఆకుముందుకూర్చోని, చటుకు చిటుకు చప్పుడుతో చవులూర గంగులు తింటూఉంటే రంగిహృదయం వీణమీటేది. తానురచించిన కావ్యం మూర్తీభవించి ప్రధానరసం పాఠకుల హృదయాలమీద చిలికినట్టనుకునేది. అదేమిటో అనుకునేది. తలఅన్నదిఉంటే ఎట్టిపాగాఅయినా చుట్టవచ్చునుగా.

నాడు ఉగాది! మాఅన్న! పెద్దన్న! సారంగి. వాడివ్రేళ్లే వలచిక్కులాగుంటాయి. వాడిమూపులే గాలపురువ్వల్లాగుంటాయి. ఇంతసేపా? తట్టతట్టెడు చేపలు, ప్రొద్దుపోకముందూ వట్టింటదించేవాడు. వల బాగుచేసుకుంది కింకాబారెడు ప్రొద్దుండీది. ఇదేమిటిది? మూడు సందెలుముడిపడ్డాయి. మంటికోచేపేనాతగిలిందో లేదో? ఇంకగంగులింటికి వచ్చి చేపలు లేవని వట్టిబుంగా, వాడిపోయినరువ్వా, తెల్లబోయినముఖంతో క్రీనీడలాగు పొది

గిట నిలబడినట్టే తోస్తూంది. ఆహా! ఆసన్నెను మసాలానూరి నోరూరి నిలచిపోయాను. చేపలు లేకపోతే, ఇది నిలవయిపోతుంది. ఉగాది శలవయిపోతుంది. రేపటికి పసనెక్కిపోతుంది. కూరచెయ్యాలి, కూడువండాలి. అప్పుడు కునుకుపట్టాలి. ఏవీ? చేపలేవీ? ఒక్కటుంటే బాగుండును నావంటమజా చూపిస్తును. ఎప్పుడూ లేదు. ప్రొయ్యి ఎంతబాగా మండుతూంది. ఆదాకలో తాలింపువేస్తే కమ్మనపూలతీగలాగ ఊరంతా పాకాలి. అయితే ఇవేళకు మరి చేపలు లేనట్టే ఈవట్టివంట నేనువండలేను. చేపలేకుండా కడియెత్తి కడుపునింపుకొని యెరుగను. నేడు ఉగాది. దిస్సపడి వీథిగుమ్మాననిలిచిందిరంగి. పొరుగున కూర'చుంయి' వినబడ్డాది. దూరాననుండి తాలింపువాసన తగిలింది. కాలునిలిచిందికాదు రంగికి.

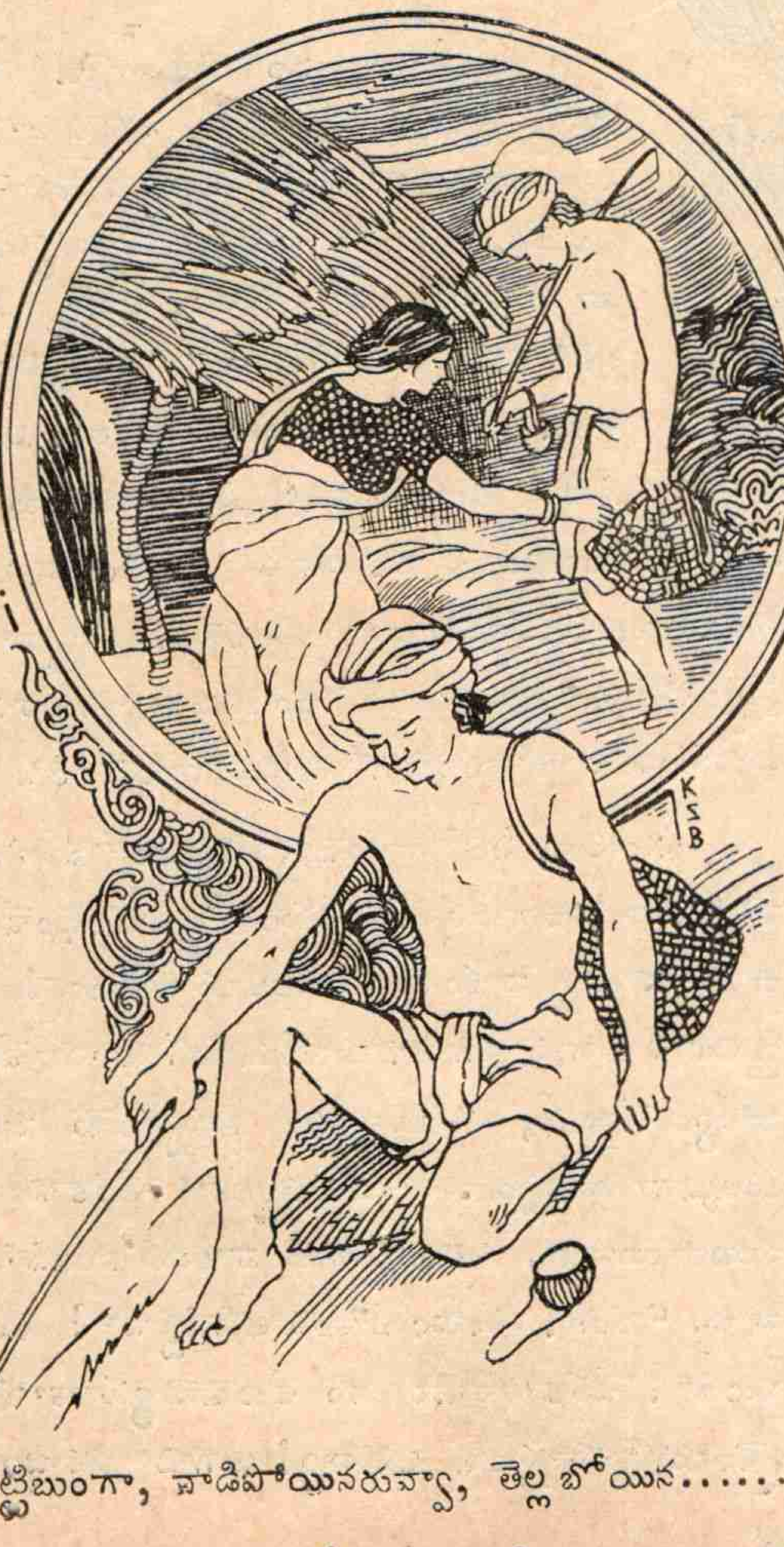

"వట్టిబుంగా, పాడిపోయినరువ్వా, తెల్లబోయిన......"

ఏపనినయినా వేగంచేదామని తహతహలాడిన కొలదీ ఆలస్యమవుతుంది. చీకటి చిక్కబడిపోయింది. ప్రొయ్యిపొగ|లింట్లకప్పులమీద చిరుమబ్బుల చిత్రాలు రచిస్తున్నాయి. చొక్కాకుకాలిన వాసన చుట్టపెట్టింది గ్రామమంతటా. అందరూ పొలములనుండీ, పనులనుండీ యిండ్లకు మరలేరు. గంగులురాలేదు. రాజిన రంగిపొయ్యినుసి ఆరిపోయింది. ఉగాది ముగిసిపోతూంది!

చిన్నముక్కలో, పెద్దముక్కలో తరిగి వెల్లుల్లి తాలింపువేసి ఏదేనా చేస్తాను. అసలేదీ! రంగి ఊహల రంగవల్లులు తీరుస్తూంది చెరుపుతూంది.

గంగులు గ్రామముఖం చూచ్చేడు. చీకటే బాగుంది. చిన్నతనం దాచుకోవచ్చును. ఇల్లు చేరువయినకొలదీ కాళ్లు వెనుకకుపడుతున్నాయి. ఇంటిలో దీపపువెలుగుంది. రంగికన్నులున్నాయి. ఆరెండూకలసి నాముఖాన నెత్తురు లాగేస్తాయి, నాగుండెను ద్రాక్షపండులాగు పిడిచేస్తాయి. నాహృదయాన్ని రెల్లువెన్నులాగూ చేస్తాయి. ఇక్కడే, ఈమఱ్ఱినీడనే నిలిచిపోతాను. అయ్యో నేడు ఉగాది!

"కళాప్రజ్ఞ! ఎక్కడరచించాలి? ఎక్కడ చూపాలి? సరసులయెదుట! తినడానికి నాలుకుంటే సరా? వాలుగుండొద్దూ? దరిద్రుడను, నిరాశ, చేపలు కొనుటకు చేత చిల్లిగవ్వయిన లేదు. ముక్కముల్లయిన లేను. సన్నిమీద సంభారపుముద్ద నీరుగారింది. ఆ వట్టిదాకచూస్తే నాకుచిన్నతనం ముమ్మరంగా కుమ్మకొస్తూంది. ఉగాది ఊరి పొలి మేరకు ఊరకేపోతూంది. ఛీ. ఏమిసంసారం! పాడుముండా సంసారం. ఒంటిచేతి చప్పట్లు - శ్రుతిలేనిపాట - ప్రొయ్యిమీదిదాక చిటెల్లు మందిగాబోలూ! పోనీ శనివిరుగుడు - ఇంటనున్న దొకటేదాక పగులనీ - బ్రద్దలుకానీ - పో! పొల్లుదాకా! నీవెందుకు బోసినోటితో నన్నుసాధిస్తూ ఉగాదిరుచులు ఊరిస్తావూ? పో పెంటగలసిపో" బళ్లుమని ఆవలకు దానిని విసిరేసింది రంగి. ప్రాత తాటిచేదతో నీళ్లుతెచ్చి ప్రొయ్యిలో పోసేసింది.

"పోనీ శనివిరుగుడు - పో! పొల్లుదాకా! నీవెందుకు..."

సన్నిమీదసంభారం నేలకు కడిగేసింది. దీపమార్పేసి వీథితలుపు దభీమని చేరవేసి గొళ్ళెంపెట్టింది. తాళం త్రిప్పింది. అటూ యిటూ చూచి గుమ్మాలుదిగేసింది.

ఆ మట్టి-చీకటిలో అటుమటిస్తున్నాడు గంగులు. ఎందుకావట్టిరువ్వ, చేపలులేని బుంగ, చేవతప్పిపోయిన చాప! ఛీ! ఇవి వట్టివిపట్టుకొని ఇంటికి మరలడమా? ఏటిపాడుగునా వీనిని వాడడమా? ఓసీ పాడుముండా రువ్వా నీవెందుకూ నాచేతిలో చెట్టునపుట్టినట్టే నిలిచి పోయేవుకావు పో! చెట్టెక్కిపో! అని దాని నడు మను రెండుగా విరచి ఆవలకు విసిరేశాడు. చేపలబుంగ చించేశాడు. ఎటిలబటికి నేలనుబోరిలించి మట్టేశాడు. ఫెళ్లుమని చప్పుడయేటట్టు ఉగాదిని పగులగొడుతు న్నాడా అనిపించింది.

"ఎవరది?"

చీకటి మాట్లాడుతూంది. రంగి నిలబడి పోయింది దిగులుతో.

'ఎవ రాచీకట్లో చడి?'

గంగు లామెకంఠస్వరం పోల్చేడు. ముడిగిపోయా డాచీకటిమడతలో.

రంగి ఏమీలేదనుకొని వెళిపోతూంది.

గంగులు రంగీ అని జాలిగ పిలిచేడు. రంగి త్రుళ్లిపడి నిలబడి వెనుకకు మరలి "గం గులూ" అంది. అంతవరకూ వారిహృదయాలు నిజమయిన ప్రేమతో సంచలించాయి. కలసి కొన్న ఆనందం కడపెడలను తడితడిగా నిల చింది.

వారిలో, రంగి "అయ్యో! ఈత డెన్ని చేపలు తెచ్చేడో. ఎగురైనాడు. ఎలావండీది. కోపంచేత అన్నీ నాశనంచేసి ఇల్లుదీసి పందిరవేసి వచ్చేను. నా ప్రేమ, నా విధేయత, నా పనితనం, ఇవన్నీ నీట కలిపేశాను. ఏందారి? ఉగాదిని దిగమ్రింగే శాను. జాముర్రాత్రి దాటిందిగాబోలు! ఇప్పు డీచేప లెలావండడం? ఎలాగు ఉగాది పా లించడం." రంగిమనసు పుట్టినింటికి మర లింది. పండుగ-చేపలయినా పంపలేదు కన్నవారు. నేరంచేసేను." ఈ ఊహలతో జంకేసిన అడుగులమీదగ డగడలాడుతూనో మరెలాగో నిలచిపోయింది రంగి.

గంగులు, ఏదో సాకుచెప్పి తప్పించుకొనక ఎంత పనిచేసేనూ! ఉగాదిని ఉత్తచేతులతో ప్రారంభించేను. ఉపకరణాలన్నీ నాశం చేసి ఊచలలాగు చేతులు వ్రేలాడ నైచికొని ఉగాది నెగాదిగ చూచేను. రంగినెలాచూచేది? హాస్యం చేస్తుంది, ఈసడిస్తుంది. అన్నకంటె నన్ను చులకగా చూస్తుంది. ఆమెకన్నులలో చేతకానివాడ నయిపోయినాను. ఈమెముంగిటి వాలుసు నయిపోయి నాను. "రంగీ! క్షమించు"మని అడిగేద్దునా? క్షమి స్తుందా? చేతకానివాడిరాటను చేటపెయ్యేకూడా కట్టు త్రెంచుకో చూస్తుంది. అయ్యో! ఉగాది సహజంగా

పోయిందికాదు. సాఫీగా నడచిందికాదు. నాకూ రంగికీ రంగంతో ఆరంభిస్తూంది. సంవత్సరమంతా ఇలాగే దౌర్భాగ్యాలతో సాగించాలా ? ఉపాయం ! ఉపాయం ! ఉగాది ! ఉగాది !

రంగి :—అయ్యో ఎంతతొందరపడ్డాను! ఇంత సేపూనిలబడి ఇప్పుడు బోరలాపడ్డాను. అయ్యో ! ఇంతటి అభాసం ఈరోజునే కలగాలా? శ్రీరాములులోనే హంసపదమా? చిక్కులతో వర్షారంభమా? ఇలా తొందరపడ్డానని చెప్పి బ్రతిమాలుదునా? వాలుగలాగు బిఱ్ఱబిగుస్తాడు. చేపతత్వమెరుగని కాపుటింటిపడుచు నంటాడు.

వాని ఊహలలో వాడూ, ఆమెఊహలో ఆమే అలా చిక్కుకొని - ఎంతోలేదు - బారెడుదూరంలో ముఖాముఖి నిలచేఉన్నారు. వారినాల్గుచూపులూ చీకటి కావలా, యీవలా కొట్లాడుతున్నాయి చొరబడడానికి.

రం — గంగులూ !

గంగు :—ఔను ! నేనే ! రంగీ నీవేనా ? నాకు ప్రత్యక్షమయిన దేవతలాగున్నావు-ఎంతపనీ. ఇలారా! నాచేరువగావచ్చి నన్ను గట్టిగా కౌగిలించుకో !

రంగి చేతులు మలినమున్నట్టు చిన్నబోయింది ఆగింది. మనస్సుమలినమన్నట్టు అలాగే ఘ్రాన్పడ్డాడు గంగులు.

రంగి—ఏమిటయింది ?

గంగులు గద్గదిక సవరించుకొని లేని ధైర్యం తెచ్చుకొని, నసుగుడు వదలించి, పెదవులుదడిపికొని "రంగీ! బ్రతిగి బయటబడ్డాను నీమంగళసూత్ర బలం వల్ల. వాడాజానుబాహువు!చేతపెద్దకత్తి జళిపించుచూ వచ్చేడు. (జల్లుమన్న శరీరంతో గంగులును కౌగలించుకొని) "ఇకనిక్కడ నిలువలేము ! రా ! ఇంటికి పోదా" మంది. ఆమె భయంతో వడకుతూంది. ఆతడు దేనిచేతనోగాని వడకుతున్నాడు.

ఇద్దరూ త్రోవలో వానదెబ్బతిన్న బాటసారుల లాగు ఒకేగొడుగునీడను నడస్తూన్న ట్లొండొరుల నంటిపెట్టుకొని నడుస్తూ వడకుతూ ఇల్లుచేరేరు.

రంగి సాహసించి వీథితలుపుతాళం తీయలేదు.

గంగులు అనుమానంగా అరుగుమీద కూలబడి, రంగి నెగాదిగచూచి "రంగీ, నన్నునిందించి లేచిపోతున్నావా ?" అన్నాడు.

రంగి- నేనా? లేచిపోవడమా! ఏమో-ముందుగా నీకథచెప్పు. నాకథ తరువాతచెప్తాను.

రంగీ! నన్నాదుర్మార్గు డడ్డగించుకొని బుంగబుంగెడుచేపలు - ఎంతమంచిచేపలు, చవడలు-బేడిసెలు ఎన్ని ! వెండితునుకల్లాగు మిలమిలా చూచేకళ్ళతో తపతపాఊగే తోకలతో అయ్యో అయ్యో ఒకటా రెండా ? ఎన్నిపట్టేను - ఎన్నిపట్టేను.

రంగి. సరే ? ఏమయింది?

ఇంకేమయింది? నన్ను వెనుకపాటున పట్టుకొని వాడు నా బుంగా రువ్వాకచదురా, బరికా అన్నీలాక్కొని పోయినాడు. చీకటి. ఒంటిగాడిని, ఏంచేయను? ఇట్లొకదానికొకటి హత్తనిగాథ చెప్పేడు గంగులు. ఎదుటింటి దీపపువెలుగులో గంగులుముఖం చూచింది రంగి. వానిముఖాన భయంకంపె దొంగతనమూ, జంకూ తూగుతున్నాయి చూపులు వాడితగ్గి మొక్కపోతున్నాయి.

నిటారుగా నిలచి "అలాగా గంగులూ ! " చిన్న నవ్వు నవ్విందేమో! గంగు లామెముఖం తేరిచూడలేకపోయాడు. అయితే నాకథ చెప్తానువిను.

"బారెడు ప్రొద్దుం"నగానే చేపలబుట్ట వచ్చింది, మా అన్నపంపేడు, మా అమ్మపంపింది. మాలచ్చిగాడు తెచ్చేడు. వండేను. ఆమసాలావాసన ఇల్లుపట్టుకుంది. ఇరుగుపొరుగులకు ప్రాకింది. మన వంటయింటి కిటికీలో ఏదో దూకినట్టు చప్పుడయింది. అటుచూచేను. నల్లని శరీరం మిలమిలామెరుస్తూన్న కళ్లూ,మీసాల క్రౌర్యంతో మొగం, అదీ నన్ను చురాచురా చూచింది. కూర గమగమా వాసనేసింది. గుండె దడదడా కొట్టుకొందినాకు. నమ్మ! గంగులూ. నా కొళ్లు జల్లుమంది. ఆ నల్లపిల్లి

ఒకటేదూకు దూకింది దాకఅందుకి. ఉడుకుతూన్న కూరంతా ఊడ్చితినేసింది. దాక పగులగొట్టింది. దీప మార్పేసింది. అంధకార మలమేసింది. నాకెదురుగా నిప్పు కణాలు చూస్తూందా పిల్లి. అంధకారం! ఒంటికత్తెను. ఏం చెయ్యడం? దానివేపే అలాచూస్తూ వెనుకకు అడుగులు పెడుతూ ఎలాగో బయటపడి బ్రతికేను.

కన్నులు పెద్దవిగావిప్పి గంగులు నిజమేనా అని ఆమెను భయమువాయ బిగ్గకౌగిలించుకున్నాడు.

క్రొత్తరకపు కౌగిలింతతో ఉగాది అయిందా దంపతులకు వారి హృదయాలెలాగున్నా. వారు చుట్టిన శ్రీరాములలో హంసపదం.